

nationaal BAGGER MUSEUM NIEUWSBRIEF

Zand in beweging

Ondanks een koude en donkere novemberavond met lange files op de snelwegen, kwamen onze hoofdgasten Jan van der Walle, Kees van der Veeke en Tjeerd Roozendaal met geringe vertraging het mooi uitgelichte museum binnen.

Voorafgaand aan de officiële opening sprak de voorzitter van het algemeen bestuur, Joep Athmer.

Na verwelcoming van de gasten dankte hij Conny Dirkzwager voor de opzet en de invulling van de tentoonstelling. De vele vrijwilligers die haar hebben geholpen met literatuurstudie, teksten maken, foto's verzamelen, opmaakwerk, maquettes bouwen, timmerwerk, schilderen, uitnodigingen en affiches werden met applaus bedankt.

Jan van der Walle is penningmeester van Stichting Beunschepen en hij werd hartelijk bedankt voor de donatie die het museum, vanwege de opheffing van zijn stichting, mocht ontvangen en waarvoor als dank deze tentoonstelling werd gemaakt. Kees van der Veeke is directeur van het Consortium Grensmaas. Bij het voorbereiden van de tentoonstelling kwamen we zijn naam zelfs nog twee

keer tegen: hij was uitvoerder van de Waardse Alliantie, een contractvorm gebruikt voor de bouw van het traject Sliedrecht-Gorinchem van de Betuwe-route en hij was betrokken bij de realisatie van het IJsseloog, een slibdepot in het Ketelmeer. Allemaal projecten die uitgebreid worden gepresenteerd in de tentoonstelling.

Kees schetste op hoofdlijnen het Grensmaas-project en brak vervolgens een lans voor het alliantiecontract. In zo'n contract benoemen opdrachtgever en opdrachtnemer de risico's van het

In dit nummer:

- **Tentoonstellingen**
- **BaggerPraktijkTuin**
- **De Friesland**
- **Even voorstellen..**
- **En nog veel meer**

Nummer 30 - 2018 - jaargang 17

Uitgave:

Nationaal Baggermuseum
Tel: 0184 - 414166

www.baggermuseum.nl
info@baggermuseum.nl

Redactie:
Molendijk 208
3361 ER Sliedrecht

werk en gaan zij vervolgens, alsof ze één bedrijf zijn, het werk uitvoeren. Bij oplevering wordt het financieel resultaat - in dit geval gelukkig een plus - gedeeld.

'Er zou vaker op deze manier door de overheid met aannemers moeten worden gewerkt. De Noord/Zuidlijn in Amsterdam had een miljard minder gekost als ze op deze manier hadden samengewerkt', zei Kees. Hij wenst het museum toe dat 'niet alleen zand in beweging komt, maar ook de mensen om naar deze tentoonstelling in dit mooie museum te komen kijken.'

Tjeerd Roozendaal is HID (Hoofd Ingenieur Directeur) Programma's, Projecten en Onderhoud van Rijkswaterstaat. Hij schetste de huidige uitdagingen voor Rijkswaterstaat. Circulariteit - het hergebruik van materialen - is er één, maar ook wordt er gezocht naar alternatieven voor zand om zodoende deze delfstof niet uit te putten. 'Niet alleen zand, maar alles is in beweging', zo zei hij.

Zijn verantwoordelijkheid geldt ook voor het onderhoud en beheer van de vaarwegen. Te weinig water in de rivier hoort daar ook bij. Hij raadt de aan om vooral naar het jeugdjournaal te kijken om te zien hoe de pakjesboot van de Sint, ondanks laag water, toch bij de kade komt. Hierna verklaarde hij de tentoonstelling voor geopend.

Het was een geanimeerde opening met veel mensen uit het vak, die enthousiast de tentoonstelling bekeken en zich daarna tegoed deden aan het stampot-buffet.

Maak je eigen baggermolen-in-fles

Van 9 t/m 27 oktober was er een kleine expositie flessenscheepjes te zien in het museum. Het leeuwendeel was een selectie uit de verzameling van de flessenscheepjesvereniging 'Welkom aan Boord', maar er waren ook een paar bijzondere exemplaren uit de eigen museumcollectie: baggermolens in flesses. Ook organiseerde 'Welkom aan Boord' op 6 oktober een demonstratiemiddag in het Baggermuseum, die goed werd bezocht. Hierop inhakend was er voor kinderen van 8 jaar en ouder een speciale activiteit: je eigen 'baggermolen-in-fles' maken. Op een aantal

zaterdagen in oktober en in de herfstvakantie ontving elk kind een bouwpakketje voor een houten baggermolentje, gemaakt door onze vrijwilliger Ger de Goede. Aan een speciale knutselafel zetten we deze samen in elkaar, waarna ze het baggermolentje konden schilderen.

Als laatste werd het schuitje in een glazen pot geschoven, op een bodem van blauw grind: dit stelde het water voor. De kinderen vonden het ontzettend leuk om te doen en waren erg trots op het eindresultaat.

BaggerPraktijkTuin

Net als voorgaande jaren werd de BaggerPraktijkTuin tijdens de Baggerweek aan het einde van de zomervakantie extra opengesteld. Gelukkig was het die week prachtig zomerweer, waardoor er behoorlijk wat belangstelling was. Met name het zelf baggeren met de baggerbeugel was populair – de kinderen vonden de bijbehorende modderspetters duidelijk minder erg dan hun ouders of opa's en oma's.

Ook het station waarbij bezoekers zelf hun dijk kunnen bouwen werd druk bezocht. Sommige kinderen lukte het in één keer om een stevige dijk te bouwen, bij anderen waren er na de eerste golven nog wat kleine (en grotere) aanpassingen nodig.

De Friesland op de Wereldhavendagen in Rotterdam

Het tweede weekend van september waren de Wereldhavendagen in

Rotterdam. Al vele jaren doen we met de stoombaggermolen 'Friesland' mee aan dit grote maritieme evenement.

Om vrijdag 7 september - de dag van ons vertrek - onder stoom te zijn, begonnen we op dinsdag al met het opstoken van de molen. Die vrijdag betrokken we om 08.00 uur i.v.m. het getij met twee sleepboten: de Merwestroom en de Eemstroom, gesponsord door de Firma van Wijngaarden Marine Services uit Hardinxveld- Giessendam. Eenmaal aangekomen in Rotterdam Leuvehaven meerden we af achter het Maritiem Museum.

Zaterdag waren we twee uur van tevoren aanwezig om de ketel extra op te stoken en alles voor te bereiden voor de start. Tegen elfen werden dan de eerste bezoekers verwelkomd met een luid concert van stoomfluiten, toeters en misthoorns van alle deelnemende schepen. We hadden deze keer veel buitenlandse bezoekers aan boord, die zeer geïnteresseerd waren en nog nooit een baggermolen hadden gezien. In de middag was het gezellig druk en moesten we met vier vrijwilligers alle zeilen bijzetten om de mensen te begeleiden en te woord te staan.

Ook kwamen er verscheidene leden van het bestuur op bezoek, wat zeer op prijs gesteld wordt door de bemanning. De dag werd afgesloten met luid getoeter van de schepen. Zondag was het hetzelfde ritueel, iets minder druk maar daarom niet minder gezellig. De Wereldhavendagen werden om vijf uur afgesloten, wederom met luid getoeter, waarna we de molen klaarmaakten voor het vertrek de volgende dag. Zelf sloot de bemanning de Wereldhavendagen af met een gezamenlijke borrel.

De dag erna zijn we om half tien door de brug gegaan tegen het tij in, wederom met de zelfde sleepboten van Van Wijngaarden. In de loop van de middag waren we al in Sliedrecht. Na het afmeren van de baggermolen achter het Baggermuseum zijn we huiswaarts gekeerd, moe maar voldaan.

We kijken terug op gezellige en succesvolle dagen, met gelukkig ook stralend weer.

Kees van den Bos en bemanning

Schenkingen

Maritiem Museum: stukken uit nalatenschap van Ir. M.H. Gobeë
Kringloop Sliedrecht: Schilderij Cut-
terzuiger 1983 A.A. Stok

D. Pilkes Papendrecht: platen
L&J&K Smit prospectus A. Volker
1925 boek Dredge & Reclaim en
ophogen en uitdiepen

Ina Stam Vogelenzang: Boek rond-
om Zuiderzee en IJsselmeer

Joep Athmer: Schilderij Stingray
Jeroen Hermkens

Elly Makkes: Schilderij aanbouw
sluizencomplex bij Wurth

Remco van de Ven: 2 schilderijen
Geopotes VIII en Geopotes IX

Museum Cruquius: Model diep-
graafmachine "De Redelijkheid". (zie
uitgelicht)

Arie Slagboom Directeur WDC en
Hoek van Holland: 4 projectmappen
Boskalis

Dhr. De Leeuw van Weenen: Pa-
pendrecht – 1 groene metalen lucht-
fluit

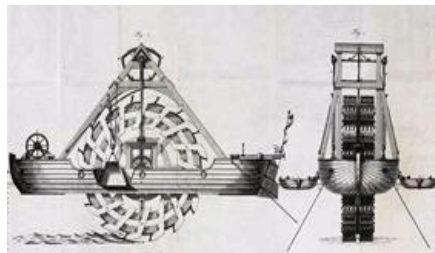
Klaas Redelijkheid: aantal prent-
briefkaarten o.a. van de Zuiderzee-
werken

Model "Redelijkheid".

In het voorjaar van 2018 kreeg het Baggermuseum een telefoontje van het Cruquius Museum met de vraag of wij interesse hadden in een groot model van een diepmachine uit de 18^e eeuw. Na bezichtiging van het inderdaad flinke model was de kogel gauw door de kerk, want het bleek het model van de diepmachine van Cornelis Redelijkheid te zijn. Een grotere fraai uitgewerkte variant van het exemplaar zoals wij die al in het klein hebben (modelnr. M0212). Tegen een aanbod van zo'n fraai model kan je onmogelijk nee zeggen natuurlijk.

Cornelis Redelijkheid (1728-1788) was een Rotterdamse uitvinder en auteur op waterbouwkundig gebied en verdedigingswerken. Na zijn bekendste uitvinding in 1772, de schuifsluizen, heeft hij in 1774 de diepmachine ontworpen en hier octrooi op gekregen. De techniek van deze machine week af van de al bekende Jacobs ladder met emmers,

doordat bij zijn vinding de emmers op een groot scheprad waren geplaatst, waarbij de schoenen of le-
pels verstelbaar waren en de aan-
drijving bestond uit een pendule-
systeem, zoals bij een slingeruur-
werk. Deze techniek was ook inte-
ressant voor technische wapens van
het leger en Redelijkheid was niet
voor niets ook Kolonel-Ingenieur der
Staten van Holland.

Het model laat deze technieken goed zien, omdat de helft van het schip een opgewerkt model is, waarbij alle spanten en het schep-
rad goed zichtbaar zijn. Ook middels koperen gravures heeft hij zijn vin-
ding aanschouwelijk gemaakt en deze platen zijn ook gebruikt voor het in ons bezit zijnde boek "De Nieuw Uitgevonden Diepmachine", waarin tevens de bouwtekeningen zijn opgenomen. Archiefnummer K0032 t/m K0034. Onder K0035 tevens zijn uitvinding "De Nieuw uitgevonden Sluis".

Ondanks de grote hoeveelheid be-
kende informatie over deze diepmach-
ine, is deze hoogst waarschijnlijk niet gebouwd.

Er is al veel geschreven over deze uitvinder en bovenstaande kennis is mede ontleend uit de verhandeling "Gewapend met kennis: 500 jaar militaire boekcultuur in Nederland" van Louis Philippe Sloos uit 2012. Verder staat er in de "Catalogus der modellen voor Bouw- en Werktuig-
kunde, voorhanden in de Rijks-
verzameling 1835" vermeld (model no. 97) 'Model van de Diepmach-
ine', vroeger uitgevonden door Cor-
nelis Redelijkheid en vervaardigd op
schaal 1/16. Het zou gezien deze
ongebruikelijke schaal dus goed
mogelijk zijn dat het door ons ver-
kregen model afkomstig is van bo-
vengenoemde Rijksverzameling. Een en ander vraagt nog om nader onderzoek, wat de komende tijd zal plaatsvinden.

P.S. Tevens in ons museum aan-
wezig een houtsnede nr. H3828 en
afdruk op linnen nr. F0297.

Onze vrijwilliger in de spotlight: Savi den Drijver

Ongeveer 50 vrijwilligers zetten zich belangeloos in voor het Nationaal Baggermuseum. Zonder hen zou het museum niet kunnen bestaan. In deze rubriek vertellen we wat meer over één van onze vrijwilligers.

Al meer dan tien jaar is Savi den Driver foto registrar in het museum. Eerder deze maand deed Savi mee aan een bijzondere modeshow, voorafgaand aan de expositie 'Wereldvrouwen' van Marianne van Gaale in Museum Lunteren.

Tijdens deze show droegen de da-
mes ontwerpen die ontleend zijn aan
de geëxposeerde schilderijen. 'Het
was een geweldige ervaring om mee
te doen', vertelt Savi. 'Ik was ge-
vraagd door kunstenares Marianne
van Gaale, een vriendin van mij. In
deze tentoonstelling exposeert zij
haar schilderijen - straatfaferelen en
portretten van vrouwen - van over de
hele wereld. Het was een bijzondere
dag met zoveel verschillende cultu-
ren bij elkaar.'

Van de voorzitter Joep Athmer

Het was weer een halfjaar vol uiteen-
lopende activiteiten in het Bagger-
museum! Kunst was aan de beurt
tijdens de expositie 'Volle kracht
vooruit': Jeroen Hermkens en Jan
Makkes, twee in de baggerwereld
bekende schilders, exposeerden van
mei t/m september 2018 een aantal
van hun kunstwerken in het museum.
Prachtig om te zien hoe zij onze nat-
te waterbouw op het doek getoverd
hebben: kunst en techniek die sa-
menkomen in passie! Wederom
hulde aan de vrijwilligers en staf van
het museum die hard gewerkt heb-
ben om deze expositie te realiseren.
Maar er gebeurde nog veel meer.
Erg leuk om op 13 oktober namens

de burgemeester en het college van Sliedrecht ruim 50 nieuwe bewoners van Sliedrecht te mogen ontvangen. Jong en oud keken hun ogen uit en zijn rondgeleid door ons unieke museum. Daarbij hebben ze ook kennis gemaakt met onze nieuwe activiteit: de uitdaging om een baggermolen in een 'fles' te krijgen. Dat is onder leiding van onze vrijwilliger Ger de Goede zeker gelukt!

Regelmatig komen er ook scholen op bezoek. Ik heb zelf mogen bijspringen en een groep enthousiaste schoolkinderen rondgeleid door de BaggerPraktijkTuin. Jong geleerd, oud gedaan: we hebben namelijk veel jonge mensen nodig in onze industrie.

Als bestuur zijn we ook hard bezig om te kijken hoe we meer bezoekers kunnen trekken. Er is een beleidsplan goedgekeurd voor de periode tot 2020. Voorvloeiend daaruit is besloten Karin Eppink aan te nemen, die gaat werken aan het vergroten van de naamsbekendheid van het museum. Ook helpt ze met de PR, communicatie en de promotie via social media.

Daarnaast werkt het museum ook hard aan een toekomstvisie. Zo kunnen we ons erfgoed ook op langere termijn borgen en bezoekers informeren over de geschiedenis en de nieuwste ontwikkelingen in de waterbouwsector. Het bestuur hoopt begin 2019 hierover meer te kunnen berichten.

Laten we ons mooie museum blijven promoten, steunen en iedereen laten merken wat voor unieks we hebben te bieden!

Even voorstellen

Hallo allemaal!

Afgelopen juli ben ik begonnen als medewerker publiekstaken in het Baggermuseum. Ik ben Karin Eppink, 33 jaar en woon samen met mijn vriend in Gorinchem. Ik heb een bachelor Kunstgeschiedenis en erna de master Cultureel Erfgoed gevolgd, waarna ik voor verschillende musea heb gewerkt. Na een paar jaar ben ik de communicatie-

en marketingbranche ingerold. Deze ervaring zet ik nu in voor het museum: ik neem een deel van de organisatorische taken over van conservator Conny Dirkzwager en houd me bezig met de PR en het vermarkten van het museum. Zo werk ik hard aan onze online zichtbaarheid d.m.v. social media en een nieuwe e-mailniewsbrief, de Nieuwsflits. Ik heb het erg naar mijn zin en vind het museum een erg fijne werkplek. En leuk nieuws: mijn halfjaarcontract is verlengd, dus dat betekent dat ik er in ieder geval tot halverwege juli 2019 ben!

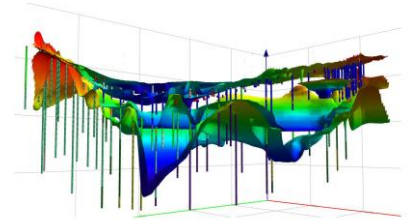
Lezing Offshore grondmodellen voor Bagger- en kabelgraafprojecten

Dinsdag 4 september jl. stroomde de koffiezaal van het Nationaal Baggermuseum goed vol met bijna 60 bezoekers. Er was veel belangstelling voor de lezing van geoloog Peter Verhoef met de titel "Offshore grondmodellen voor bagger- en kabelgraafprojecten". Peter, net gepensioneerd, vertelde met groot enthousiasme over zijn werkzaamheden bij Boskalis en aan de TU Delft op het gebied van geologie.

De afgelopen decennia is er veel veranderd in dit vakgebied. Allereerst zijn er vaak al veel data beschikbaar bij een opdracht. Bureau-onderzoek is een belangrijk onderdeel van het werk, maar vaak op zichzelf niet voldoende.

Wat betreft veldonderzoek legde Peter aan de hand van twee recente projecten uit welke technieken er worden gebruikt om metingen te doen naar de geologische gesteldheid van de zeebodem. Allereerst bepaalt het project welke gegevens er gewenst zijn voor inzicht in de bodemgesteldheid. Bij een kabelproject zijn de gegevens van de eerste 5 meter met een grote precisie van belang, terwijl bij een afzinktunnel een grotere diepte moet worden bekeken, wat automatisch een grovere schaal betekent. Per project moet er dus bepaald worden welke technieken er voor veldonderzoek worden ingezet.

Denk aan seismisch onderzoek, sonaronderzoek, boringen en elektrische weerstandsmetingen. Vervolgens kunnen de uitkomsten van deze onderzoeken gecombineerd worden in een 3D GIS model, wat een overzichtelijk beeld geeft van de geologische gesteldheid van de bodem ter plaatse.

Deze nieuwe mogelijkheden geven een steeds accurater beeld voor de waterbouwer. Goed onderzoek vooraf, zorgt voor minder onbekenden in het werkproces, zodat een betere begroting kan worden neergelegd. Dus geologen spelen in die zin een cruciale rol in de "tenderfase" van menig project.

Na afloop van de lezing bestond de mogelijkheid om met diverse rondleiders het Baggermuseum te bezoeken. Ook hier werd goed gebruik van gemaakt.

Navraag aan bezoekers tijdens deze rondleidingen leerde ons, dat de lezing ruimschoots aan de verwachtingen heeft voldaan. Dat smaakt natuurlijk naar meer!

Bemanningssterkte

Joke Wildeboer-Schut - hoofd - suppoost, John Wildeboer-Schut - planner, Wim Kalkhoven - IT en Mirja van de Ven - educatie zijn gestopt.

Zaterdagmorgen 15 september jl. hebben wij helaas afscheid moeten nemen van onze collega vrijwilliger Jaap van Andel. Buiten zijn passie voor reizen was de baggerwereld toch wel zijn lust en zijn leven. Hij beschikte over een ongekende kennis en een fabelachtig geheugen op dit gebied. Enthousiasme, gedreven- en rechtlijnigheid kenmerkten hem. Wat hij in zijn kop had, zat niet in zijn kont en dat liet hij dan op een duidelijke en eerlijke manier merken. Voor hem geen geroddel of achterklap en geen loze woorden, maar daden. Iemand die voor je klaar stond en waar je op kon rekenen als hij iets toegezegd had. Opgeven was voor hem geen optie en tot de laatste dag is hij dan ook met hart en ziel bij ons museum betrokken geweest. Totdat zelfs hij, na drie jaar dappere strijd tegen die verschrikkelijke ziekte, dit net zoals vele anderen niet heeft kunnen winnen.

Jaap, we missen je nu al.